

Systemitoimijuuden koulutusmalli työelämälle

Työsuojelurahasto
Arbetarskyddsfronden
The Finnish Work Environment Fund

2026

Haaga-Helia

AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Koulutusmenetelmän kehittämishanke

- **Hankkeen nimi:** Systemitoimijuuden koulutusmalli työelämälle
- **Rahoitus:** Työsuojelurahasto, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu ja Laurea-ammattikorkeakoulu
- **Hankkeen kesto:** 8/2025 – 5/2026.
- **Hankkeen tuotos:** 1 opintopisteen suurinen virtuaalinen MOOC-opintojakso nimeltä *Ensiaskleet systeemiajatteluun*. Opinnot ovat tarjolla maksutta sekä Haaga-Helian että Laurean jatkuvan oppimisen tarjonnassa.

Tiivistelmä

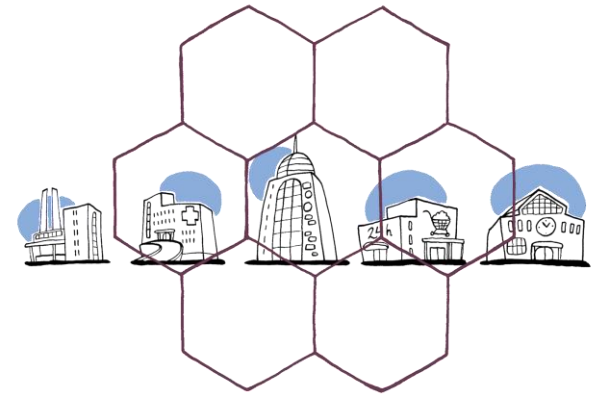
Hanke vastaa työmarkkinoiden murrokseen kehittämällä koulutusmallin, joka tarjoaa käytännönläheisen johdatuksen systeemiseen ajatteluun ja auttaa soveltamaan sitä työelämän päätöksenteossa.

Koulutusmenetelmä vahvistaa suomalaisen työelämän kykyä menestyä epävarmassa ja muuttuvassa maailmassa.

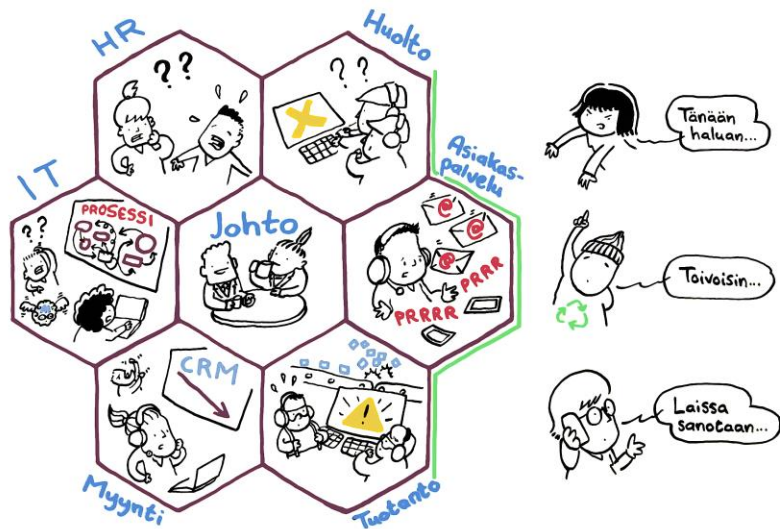
Koulutusmallissa otetaan käyttöön uudet käsitteet systeemitietoisuus ja systeemitoimijuus perinteisen ja kapeahkon systeemijattelun sijaan.

Koulutusmalli hyödyntää monipuolisia tekniikoita, kuten piirrosvideoita ja interaktiivisia elementtejä, monipuolisesti oppimista aktivoivia tehtäviä

Koulutusmenetelmän kehittäminen

Hankkeen taustat

- Työelämän murros ja toimintaympäristön ennakoimattomuus haastavat organisaatioita.
- Työelämä tarvitsee uusiutuakseen systeemistä muutosta.
- Systeeminen uusiutuminen vaatii jokaiselta systeemiajattelun ja systeemisen toimijuuden kyvykkyyksiä.
- Systeemit toimijuus tarkoittaa kykyä toimia monimutkaisissa ja epävarmoissa toimintaympäristöissä, taitoa hahmottaa kokonaisuuksia systeemisesti, tunnistaa ilmiöiden keskinäisiä riippuvuuksia sekä ratkaista kompleksisia ongelmatilanteita.

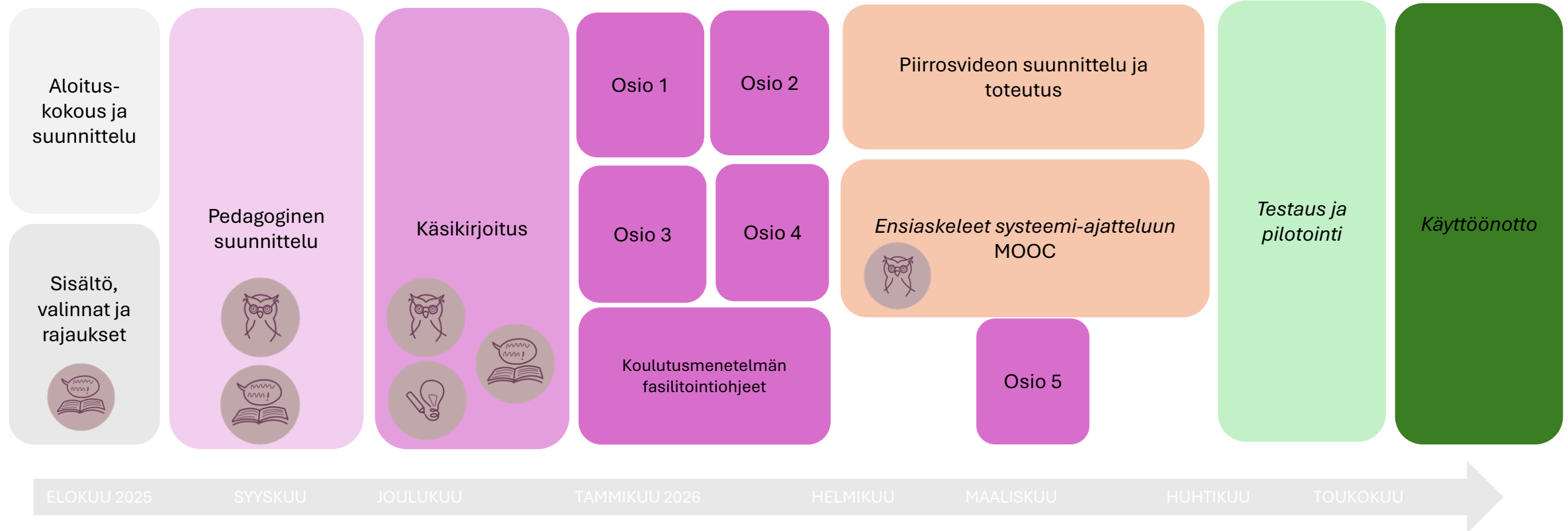
Hankkeen tavoitteet

- Hankkeen tavoitteena oli rakentaa suomenkieliset opinnot, joka auttaa työelämän asiantuntijaa
 - Tiedostamaan toimintaympäristön epävarmuutta
 - Hahmottamaan kokonaisuuksia systemisesti
 - Ratkaisemaan kompleksisia ongelmatilanteita
 - Edistämään työelämätoimijoiden välisiä suhteita
 - Nostamaan suomalaisen työelämän kokonaisvaltaista tuottavuutta lisäämällä ymmärrystä ja tarjoamalla malleja kompleksisten muutosten ymmärtämiseen.

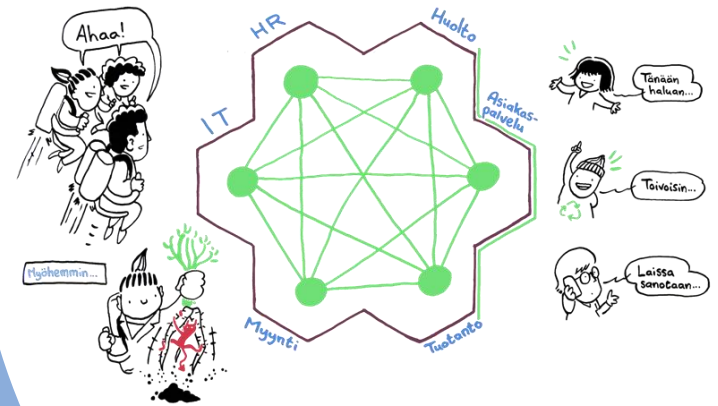
Sisältö ja aineiston hankinta

- Opinnot rakennettiin neljän systeemistä ajattelua opettavan, pitkän ammattikorkeakoulu-uran omaavan yliopettajan ja lehtorin kokemuksellisen tiedon pohjalta aiheen merkityksestä, työelämän tarpeista ja opiskelijoiden systeemiajattelun ongelmista.
- Opinnon sisältö on luotu tätä koulutusmenetelmää varten
- Pedagogisessa suunnittelussa hyödynnettiin ABC- oppimisen muotoilun menetelmää
- Opinnot pilotoitiin ennen käyttöönottoa. Sisältöä hiottiin palautteen perusteella.

Hankkeen elinkaari

Hankkeen tuotoksena syntynyt koulutusmenetelmä

Koulutusmenetelmä käytännössä

OPINTOJEN TARJOAJAT

KAKSI MAHDOLLISTA
OPPIMISYMPÄRISTÖÄ

ALOITUKSESSA
INSPIROIVA
PIIRROSVIDEO

OPINTOJEN
VIISI SISÄLTÖÄ

OPINNOT
VALMIIT

FASILITOINTIOHJEET

TOTEUTA
TYÖPAJA OMALLA
TYÖPAIKALLASI!

Ensiastelele
systeemijatteluun, 1 >
op

TAI

Etusivu / Koulutus

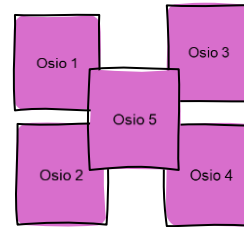
Avoin AMK

Ensiastelele
systeemijatteluun, 1 >
op

MOOC
CANVAS

MOOC
MOODLE

*Systeminen ajattelu
ja toimijuus
tulevaisuuden tukipilareina*

Fasilitointiohjeet löytyvät tästä moduulista.

- Fasilitointiohjeet Asiantuntijalle
- Fasilitointiohjeet Tiimivastaavalle
- Fasilitointiohjeet Esihenkilölle
- Fasilitointiohjeet Opettajalle

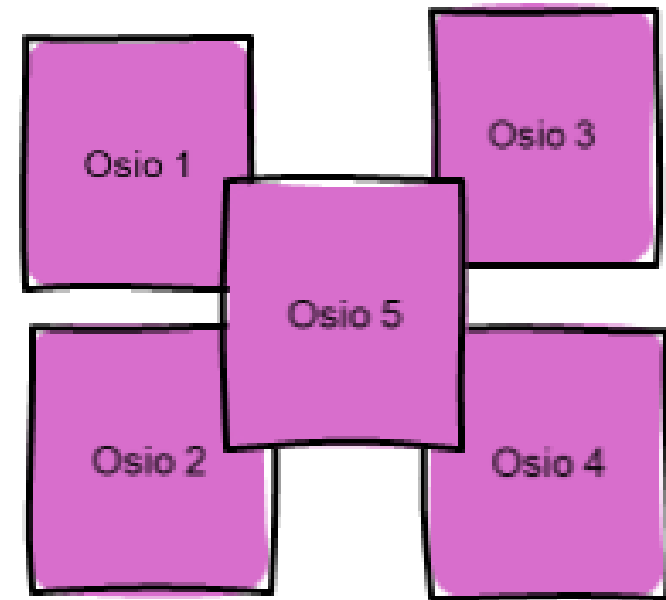
Yksilötason opinnot

Työyhteisötason kehittämiseen
Oppilaitostason hyödynnettäväksi

Ensiaskleet systeemiajatteluun MOOC*

*) MOOC – verkko-opinto, ajasta ja paikasta riippumaton

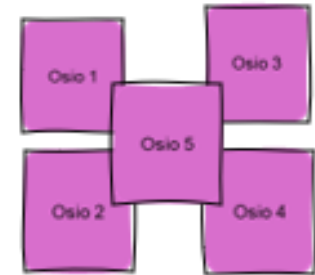
- Opinnot koostuvat viidestä pääteemasta:
 1. Systeemiajattelun perusteista
 2. Epävarmuudessa selviämisestä
 3. Systeemien ominaisuuksista ja piirteistä
 4. Kompleksisen ongelman ratkaisemisesta
 5. Systeemitomijuuden vahvistamisesta
- Koulutusmenetelmä jakautuu kolmelle tasolle:
 - Yksilötason opintoihin
 - Työyhteisötason kehittämiseen
 - Oppilaitostason hyödynnettäväksi

Koulutusmenetelmä yksilötasolla

- Yksilötyönä opiskelevat viisi osiota teemoineen sisältävät videoituja alustuksia, artikkeleita ja erilaisia oppimistehtäviä
- Opinnoissa voi edetä omaan tahtiin
- Opinnot antavat perusteet systeemiajatteluun, lisäävät systeemistä tietoisuutta sekä kannustavat systeemiseen toimijuuteen.

OPINTOJEN
VIISI SISÄLTÖÄ

Yksilötason opinnot

Koulutusmenetelmä työyhteisötasolla

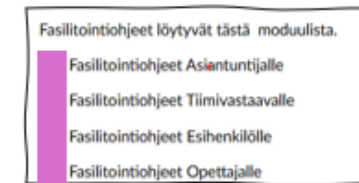
- Yksilötason opintojen lisäksi koulutusmenetelmä tarjoaa fasilitointiohjeet esihenkilöille, tiiminvetäjille ja asiantuntijoille.
- Ohjeet antavat käytännönläheisiä vinkkejä oman työyhteisönsä systeemitietoisuuden ja systemisen toimijuuden nostamiseksi
- Konkreettiset ohjeet tukevat fasilitoijaa organisoimaan työpajoja ja ohjaamaan keskustelua yhteisen ymmärryksen luomiseksi.

Koulutusmenetelmä oppilaitostasolla

- Opintoja voi käyttää kokonaisuudessaan tai yksittäisinä alustuksina ja materiaaleina esimerkiksi ennakkotehtävänä opetuksessa tai työelämän koulutuksien ja kurssien yhteydessä.
- Opintojen hyödyntäminen sopii parhaiten korkeakouluasteelle ja ammatilliselle asteelle.
- Soveltuvien osien lisäksi myös muun koulutustason opettajat voivat hyödyntää sisältöjä omassa opetuksessaan.
- Fasilitointiohjeet tarjoavat vinkkejä opiskelijoiden keskusteluttamiseen

FASILITOINTIOHJEET

Työyhteisötason kehittämiseen
Oppilaitostason hyödynnettäväksi

LINKIT koulutusmenetelmään

Etusivu / Koulutus

Avoim AMK

- Haaga-Helia ammattikorkeakoulun ilmoittautumiseen: <https://www.haaga-helia.fi/fi/avoin-amk/ensiaskeleet-systeemiajatteluun>

- Laurea-ammattikorkeakoulun ilmoittautumiseen: <https://smart.laurea.fi/kauppa/>

Koulutusmenetelmän vaikuttavuus

Koulutusmenetelmän vaikutustasot

Yksilötasolla

menetelmä lisää ymmärrystä työelämän systeemisestä dynamiikasta ja lisää kyvykkyyttä tehdä omasta työstään analyysejä ja synteesejä ongelmanratkaisun tueksi.

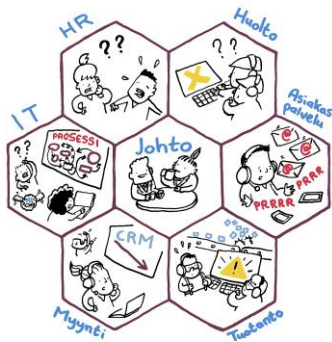
Työyhteisötasolla

menetelmä mahdollistaa ja edesauttaa tiedon jakamista ja yhteistyön kehittymistä vahvistaen työyhteisön keskinäistä ymmärrystä.

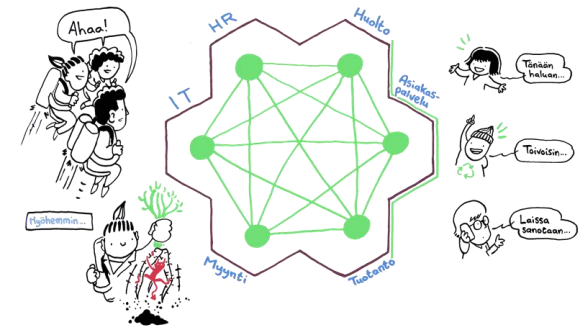
Organisaatiotasolla

menetelmän hyödyntäminen joustavoittaa päätöksentekoa ja lisää strategista ketteryyttä parantaen asiantuntijoiden ongelmanratkaisukykyä ja vahvistaa organisaatioiden muutosvalmiutta.

Uutuusarvo

- Hankkeessa laajennetaan systeemiajattelua ja otetaan käyttöön uudet käsitteet:
 - **Systemitietoisuus**, jolla viitataan systeemiajattelun ymmärtämiseen myös henkilökohtaisten mentaalisten mallien tasolla
 - **Systemitoimijuus**, jolla tarkoitetaan asiantuntijoiden omaa aktiivista toimintaa selviytyä, säädellä ja ohjata systeemisten välineiden käyttöä omassa työssään.
- Koulutusmalli vastaa ajankohtaisiin työelämän haasteisiin ja luo uudenlaisen oppimismenetelmän
- Opinnot tuovat systeemiajattelun konkretian tasolle helpolla ja lähestyttävällä tavalla.
- Teema on sovellettavissa kaikille toimialoille.
- Suomenkielinen maksuton koulutus on jokaisen suomenkielisen hyödynnettävänä.

Julkaisut

Hankkeen aikana kirjoitettiin seuraavat artikkelit:

- Haukka, M. & Ruohonen, T. 17.12.2025. Systemiajattelu työelämätaidona. Luettavissa: <https://esignals.fi/pro/2025/12/17/systemiajattelu-tyoelamataitona/> .
- Haukka, M. & Ruohonen, T. 21.5.2026. Ensiaskleet systemiajatteluun ja tulevaisuudessa navigointiin. Luettavissa: <https://esignals.fi/pro/2026/05/21/ensiaskeleet-systemiajatteluun-ja-tulevaisuudessa-navigointiin/>
- Tossavainen P. 23.10.2025. Asiantuntijoiden systeminen kyvykkyys kohti osaavampaa systemimaailmaa. Luettavissa: <https://journal.laurea.fi/asiantuntijoiden-systeminen-kyvykkyys-kohti-osaavampaa-systemimaailmaa/#2be6aed6>
- Salmi, A. & Tossavainen, P. tbd 06/2026. Pedagogisia näkökulmia systemiosaamisen kehittämiseen.

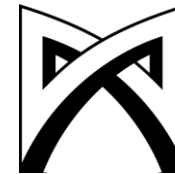
Lähteitä

- Zucker, R. & Rowell, D. (30.6.2025). *6 strategies for leading through uncertainty*. Harvard Business Publishing Education. Saatavilla 9.3.2026 <https://hbsp.harvard.edu/inspiring-minds/leading-through-uncertainty-higher-ed>
- Uusikylä, P., and Jalonen, H. (Ed.s), (2023). *"Epävarmuuden aika. Kuinka ymmärtää systeemistä muutosta"*. Into Kustannus Oy,
- Vartiainen, P., and Raisio, H. (Ed.s), (2020). *"Johtaminen kompleksisessa maailmassa — Viisautta pirullisten ongelmien kohtaamiseen"*. Gaudeamus,
- Raisio, H., Jalonen, H., and Uusikylä, P., (2018), "Kesy, sotkuinen vai pirullinen ongelma? Tiedon käyttö yhteiskunnallisessa päätöksenteossa", *SITRAN SELVITYKSIÄ 139, SITRA, Vantaa*.
- Arnold R.D. & Wade, J.P. (2015). A definition of systems thinking: A systems approach. *Procedia computer Science* 44:669-678. <https://doi.org/10.1016/j-procs.2015.03.050>
- Sweeney, L. B., & Meadows, D., 2010. *The systems thinking playbook: Exercises to stretch and build learning and systems thinking capabilities*. Chelsea Green Publishing
- Meadows, D. H., (2008), *"Thinking in Systems - A Primer. - "*, Earthscan, London, UK.
- Snowden, D. J., and Boone, M. E., (2007), "A Leader's framework for decision making", *Harvard Business Review*, No. November, pp. 69-76.
- Kurtz, C. F., and Snowden, D. J., (2003), "The new dynamics of strategy: Sense-making in a complex and complicated world", *IBM Systems Journal*, Vol.42 No.3, pp. 462-483
- Stacey RD, Griffin D, Shaw P. 2000. *Complexity and Management: Fad or Radical Challenge to Systems Thinking?* Routledge: London.

Yhteistyössä

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Työsuojelurahasto
Arbetskyddsfonten
The Finnish Work Environment Fund

Lisätietoja:

Hankkeen projektipäällikkö Maria Haukka, maria.haukka@haaga-helia.fi